

Göteborgs Stad

Stadsbyggnadskontoret

PM

Utfärdat 2017-11-15
BN 2017-11-28
Diarienummer 0727/16

Planavdelningen

Evelina Eriksson
Telefon 031-368 16 07
E-post: fornamn.efternamn@sbk.goteborg.se

Framtagande av en prioriteringslista för skydd av natur

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret har på Byggnadsnämndens uppdrag tagit fram en lista på vilka naturområden som bör skyddas. Motiv, typ av skydd, ansvar, tidplan, överensstämmelse med översiktsplan och utbyggnadsstrategi samt områden som är skyddade idag redovisas också.

De områden och arbeten som prioriterats högst är, förutom pågående reservatsarbeten Stora Amundö och Billdals skärgård samt Lärjeåns dalgång: Slottsskogen, Hisingsparken, Torsviken och Delsjöområdet. Tidplanen är att 2017 planeras reservatsbeslut för Stora Amundö och Billdals skärgård. Om de resurser vi har idag kvarstår, så planeras nästa reservatsbeslut 2020 antingen för Lärjeåns dalgång eller för något av de övriga områdena.

Uppdrag

Byggnadsnämnden gav 2016-09-27 stadsbyggnadskontoret i uppdrag att ta fram en prioriteringslista för det fortsatta arbetet med skydd av naturområden samt att sammanställa en lista över samtliga idag skyddade naturområden.

Prioriteringslistan ska innehålla

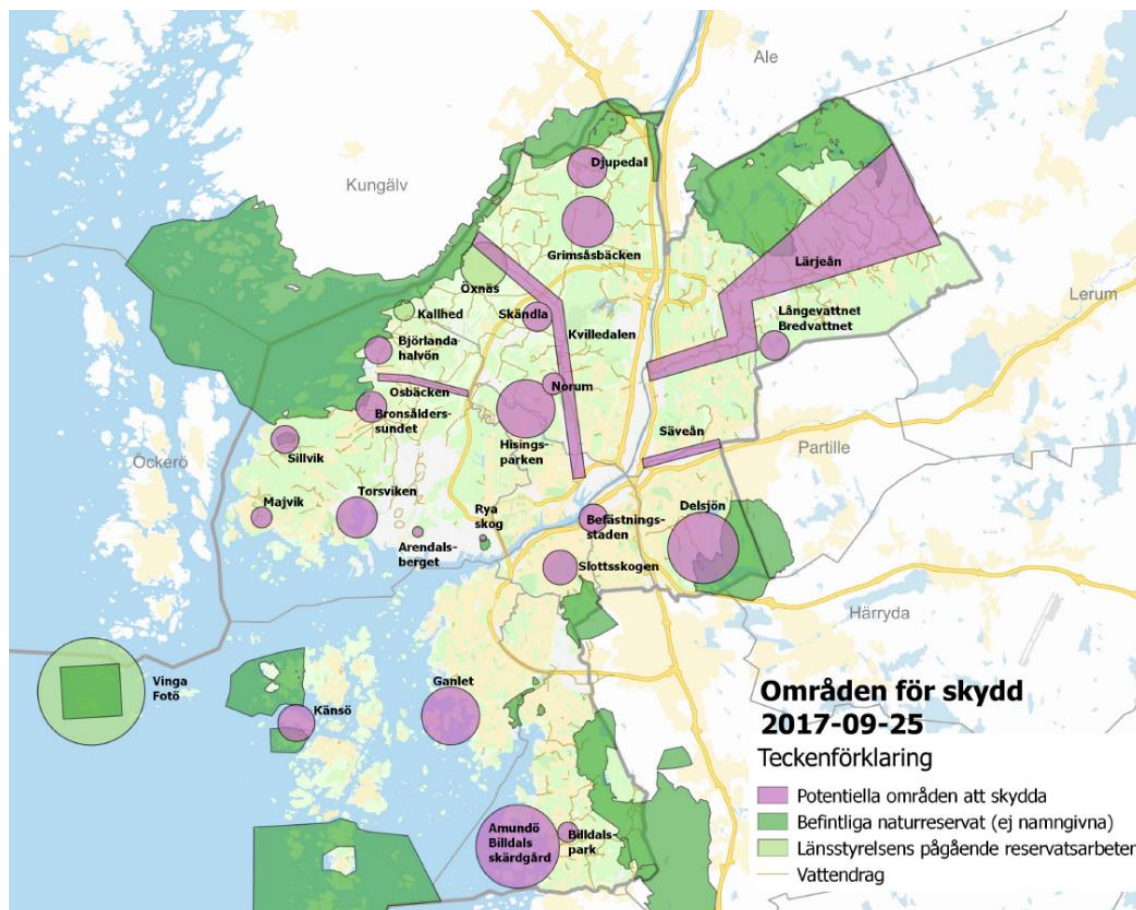
- vilka områden som behöver skyddas och varför
- vilken typ av skydd som är lämpligt
- vem som har ansvar för olika delar av processen
- när arbetet ska påbörjas samt när naturskydd förväntas klart

Det bör framkomma om något av naturskydden strider mot översiktsplan eller strategi för utbyggnadsplanering.

Se yrkandet i bilaga 1.

Utförande

Stadsbyggnadskontoret har i samarbete med berörda förvaltningar (park- och naturförvaltningen, miljöförvaltningen, kulturförvaltningen och fastighetskontoret) tagit fram underlaget till detta PM. Vi har gemensamt tagit fram kriterier för att bedöma olika områdens skyddsbehov, föreslagit olika områden (rosa områden i kartan nedan) samt bedömt dessa enligt kriterierna. Stadsbyggnadskontoret har gjort en samlad bedömning och ställt samman övrigt material som redovisas i detta PM.

De kriterier som vi använt oss av är: Riksintresse/Natura 2000, Styrande dokument, Kulturmiljövärden, Utvecklingspotential, Genomförbarhet, Hot/brister, Naturvärden, Ansvarsarter/-biotoper, Grönstruktur, Friluftsliv/rekreation och Övrigt.

Vi har inte utfört särskilda undersökningar för att bedöma de olika områdenas värden utan använt oss av befintlig kunskap. Vi har inte heller kunnat utreda eventuellt skydd för de arter eller biotoper som Göteborg har ett extra ansvar för, som till exempel vissa fladdermöss, vissa skogstyper och vissa marina miljöer. Sådana studier hade varit önskvärda och skulle kunnat påverka resultatet, men kräver extra resurser. De kommande två åren (2018-2019) önskar Miljöförvaltningen kunna kartlägga de marina ansvarsbiotoperna och analysera hur de bäst skyddas i representativa nätverk. Det gäller framför allt till exempel ålgräsängar och blåmusselbankar. När mer resultat finns från kartläggning och analys av de marina ansvarsbiotoperna så bör detta tas med i framtida prioriteringar av naturskydd.

Skyddad natur idag

Enligt miljöbalken kan både länsstyrelse och kommun bilda olika former av skydd: naturreservat, biotopskyddsområde, växt- och djurskyddsområde samt naturminne. I Göteborgs Stad har beslutsmöjligheten reglerats till Byggnadsnämnden för alla skyddsformer utom växt- och djurskyddsområde, som är kommunfullmäktiges ansvar. De olika formerna av skydd beskrivs vidare under rubriken Val av skyddsform och i bilaga 2, där både miljöbalkens och plan- och bygglagens möjligheter framgår.

Idag finns en rad olika naturområden som skyddats genom olika beslut av Länsstyrelsen och Göteborgs Stad.

Länsstyrelsen har bildat

- 13 naturreservatsområden. Vissa reservatsområden har utvidgats och kan ha flera olika reservatsbeslut.
- 7 växt- och djurskyddsområden
- 4 naturminnen
- 1 landskapsskydd

Göteborgs Stad har bildat

- 2 naturreservat (Hult Åsen, före detta naturvårdsområde som idag kan räknas till naturreservat och Välen)

Se närmare i bilaga 3 som redovisar alla områden.

I Göteborgs Stad är cirka 12 procent av mark- och landarealen skyddad med ovanstående skyddsformer, vilket är i nivå med några av våra grannkommuner.

Resultat

Bedömningen av områden som behöver skydd har resulterat i en lista där de mest prioriterade områdena, grupperna 1-5, har markerats. Motiveringen till skyddsbehovet för de allra högst prioriterade områdena framgår genom att de viktigaste kriterierna anges. De olika förvaltningarna är samstämmiga.

BEDÖMDA OMRÅDEN	PRIORITET	MOTIVERING	UPPDRAG OCH ARBETEN
Arendalsberget			
Befästningsstaden			
Billdals park	4		
Björlandahalvön	3	natur, potential	inget arbete är utfört
Bronsålderssundet	4		
Delsjöområdet	2	friluftsliv, grönstruktur, riksintresse, hot	uppdrag i stadens budget 2015, utredningsområde enligt länsstyrelsen
Djupedal	5		
Fjällbo ängar/Bergsjön	5		
Ganlet	3	natur, genomförbarhet	utredning har gjorts som visar på förutsättningar för naturreservat
Grimåsbäcken			
Haga å			
Hakereds fornborg			
Hisingsparken	2	friluftsliv, grönstruktur	föreslås i ÖP, ej påbörjad
Kvillebäcken/-dalen	3	natur, grönstruktur, potential	idéstudie har gjorts om rekreationsstråk
Känsö			
Långevattnet-Bredvattnet			
Lärjeån	1	natur, kultur, friluftsliv, grönstruktur, riksintresse	föreslås i ÖP, BN-uppdrag 2009, påbörjad
Majvik	4		
Norum väg gravar			
Osbäcken			
Rya skog	4		
Sillvik	5		
Skändla	5		föreslås i ÖP, ej påbörjad
Slottsskogen	1	natur, kultur, friluftsliv, grönstruktur, riksintresse	BN-uppdrag 2011, ej påbörjad
St Amundö och Billdals skärgård	1	natur, kultur, friluftsliv, ansvarsarter/-biotoper	föreslås i ÖP, BN-uppdrag 2006, påbörjad
Säveån			
Södra Styrö			
Torsviken	3	natur, grönstruktur, riksintresse	föreslås i ÖP, BN-uppdrag om reservat 2004, avvaktar FÖP
Uggledalen			

Resultatet stämmer bra överens med gällande översiktsplan från 2009 och strategi för utbyggnadsplaneringen. Översiktsplanen redovisar både områden som är särskilt värdefulla för naturvård, friluftsliv, landskapsbild och/eller kulturlandskap och föreslår områden för naturreservat. Inget av de prioriterade naturområdena strider mot bebyggelseplaneringen, men det finns alltid avgränsningsfrågor att hantera.

Val av skyddsform

För samtliga av de områden som hamnat högt på prioriteringslistan gäller att natur- eller naturreservat är den lämpligaste skyddsformen. Områdena består av mer än en biotop, har både friluftslivs-, natur- och kulturvärden att beakta, behöver anpassade föreskrifter samt en formulerad skötselplan.

Reservat är den skyddsform som är mest heltäckande och samtidigt anpassningsbar utifrån syfte och behov. Arbetsprocessen är därför relativt omfattande. Ett reservat kan ta hänsyn till både friluftslivs-, natur- och kulturvärden. Om naturvärdena väger tyngre än kulturvärdena så används naturreservat, annars kulturreservat. Det är dock samma lagstiftning som reglerar. Till ett reservat skräddarsyr man vilka föreskrifter som ska gälla, för övriga skyddsformer är skyddet reglerat direkt genom lagstiftning. Till ett reservat ska också en skötselplan tas fram, som beskriver och säkerställer att området får rätt skötsel.

Biotopskydd kan bara användas för mindre områden, maximalt 20 ha, men oftast mycket mindre. Dessa ska bestå av en viss biotop eller naturmiljö som finns särskilt listade. Urvalet av dem är utifrån naturvärden, inte friluftslivsvärden.

Naturminne används till punktobjekt som enstaka träd.

Växt- och djurskyddsområden kan enbart reglera rätten till jakt, fiske eller människors rätt att uppehålla sig i området.

Skyddsformerna beskrivs närmare i bilaga 2.

Tidplan

2017

- Reservatsbeslut för Stora Amundö och Billdals skärgård
- Fortsätta arbetet med Lärjeåns dalgång

2018

- Fortsätta arbetet med Lärjeåns dalgång
- Om extraresurser kvarstår: Påbörja arbete med något av områdena Slottsskogen, Hisingsparken, Delsjöområdet eller Torsviken

2019

- Fortsätta arbetet med Lärjeåns dalgång
- Arbete med något av områdena Slottsskogen, Hisingsparken, Delsjöområdet eller Torsviken

2020

- Reservatsbeslut för Lärjeåns dalgång
- Fortsätta arbete med något av områdena Slottsskogen, Hisingsparken, Delsjöområdet eller Torsviken

	2017	2018	2019	2020
Stora Amundö och Billdals skärgård	-> Beslut			
Lärjeåns dalgång	Fortsatt arbete ->			Alt. beslut
Något av områdena: Slottsskogen/Hisingsparken/Delsjön/Torsviken		Start ->	Alt. Start ->	Alt. Beslut

Tidplanen beror av eventuella extraresurser. Sedan mars 2015 finns två tillsvidareanställda som huvudsakligen arbetar med naturfrågor. Under juni 2017 till april 2018 finns en tillfällig förstärkning bestående av två tjänster genom särskilt tilldelade kommunala medel. Tidplanen beror också på anpassning till andra projekt och planeringsarbeten. Till exempel avvaktar reservatsarbetet med Torsviken den fördjupade översiktsplanen för området och planeringen för Slottsskogsområdet ska också samordnas.

En snabb undersökning visar att mindre och enklare reservatsprocesser kan ta 2-4 år, mer komplexa kan ta den dubbla tiden. De reservatsarbeten som har prioriterats hör inte till de enklare, på grund av sin omfattning, de många intressena som finns i tätortsområden och den avgränsning som krävs mot andra projekt.

Ansvar

Ansvar för reservatsprocessen delas av flera olika nämnder/förvaltningar, såsom byggnadsnämnden, fastighetsnämnden, park- och naturnämnden, miljönämnden och kulturnämnden. Ytterligare nämnder kan också bli berörda i arbetet. Byggnadsnämnden har huvudansvaret. Se närmare bilaga 4. Den ekonomiska processen är mindre tydlig men de extra tilldelade kommunmedlen för reservatsarbete har underlättat.

Miljömål

Staden miljömål har bäring på naturskyddsarbetet och slår bland annat fast att Göteborgslandskapet ska ha ett bevarat växt- och djurliv senast år 2025. Det finns även miljömål för tillgången till rekreationsområden. Prognosen visar att staden har svårt att nå flera av de lokala miljömål som kopplar till biologisk mångfald.

Stadsbyggnadskontoret

Evelina Eriksson
Miljöplanerare

Bilagor

- Bilaga 1. Yrkandet
- Bilaga 2. Skyddsformer utdrag
- Bilaga 3. Lista över skyddade naturområden
- Bilaga 4. Ansvar för reservatsprocessen